

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 12, No. 3, 2017, pp. 97 - 110

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียน
: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

A STUDY OF BRAIN GYM ACTIVITIES MODEL FOR STUDENTS' READING ABILITY
: MULTIPLE CASE STUDY OF GOOD PRACTICE ELEMENTARY SCHOOLS

นางสาวธาชินี ศิวะศิลป์ชัย*

Thachinee Siwasilchai

ดร.ยุรวรรณ คล้ายมงคล**

Yurawat Klaimongkol, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้วยการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาแบบพหุกรณี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถทางการอ่าน มีดังนี้ 1) กิจกรรมการบริหารสมอง โดยครูใช้กิจกรรม cup song เคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะ และเพลงเบรนยิมให้นักเรียนเต้นออกกำลังกาย เพื่อช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียน และการให้นักเรียนใช้กิจกรรมสนามเด็กเล่น เพื่อช่วยพัฒนากล้ามเนื้อขา กล้ามเนื้อแขน 2) การจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน ครูมีสื่อการสอนที่เป็นทั้งสื่อและใบงาน ตรงตามกฎแฉะ 5 ดอก และการทำท่าเคลื่อนไหวสลับข้าง เพื่อให้นักเรียนผ่อนคลายและช่วยกระตุ้นให้นักเรียนกระปรี้กระเปร่า มีสมาธิพร้อมเรียนต่อ 2. ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน นักเรียนอ่านได้ นักเรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ผลของคะแนนการสอบอ่านออกเขียนได้มีคะแนนเพิ่มขึ้น สามารถนำกิจกรรมการบริหารสมองไปบูรณาการได้กับทุกกลุ่มสาระวิชา 3. การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง ผู้อำนวยการเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้อำนวยการไปอบรม BBL แล้วนำข้อมูลที่ได้อบรมมาประชุมกับครู และส่งครูไปอบรมการจัดการเรียนการสอน BBL แล้วให้ครูนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาใช้กับนักเรียน 4. นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน มีดังนี้ 1) นโยบายของฝ่ายวิชาการ/ผู้อำนวยการ ที่สนับสนุนครูในการทำให้นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านด้วยการใช้กิจกรรมการบริหารสมอง 2) การจัดครูผู้สอนให้จัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนตามระดับชั้น 5. รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน มีดังนี้ 1) นโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนครูในการทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน 2) การบริหารจัดการหลักสูตรของผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ ที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง 3) ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน และ 4) ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน

* นิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: faiitachi@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study of the “brain gym” activities model for students’ reading ability of good practice elementary schools. A multi case study was used in this study. The research data were collected by through a document study, non-participatory observations and interviews. Data were analyzed by the method of content analysis.

The research findings were as follows: 1. The characteristics of brain gym activities that teachers use for students’ reading ability were included 1) brain gym activities, and 2) instruction management of teachers in the classroom. 2. The effects of brain gym management activities that affect students’ reading ability which means they can read, they are happy and they enjoy learning. The students have a better academic achievement. The results of the literacy test have increased. The brain gym activities can be integrated with all subjects. 3. In terms of courses management that cause brain gym activities, the director is an important part of curriculum management. The director goes to the BBL workshop and then brings the information from the training to the teacher. Then they send the teachers to BBL teaching and learning. Then Next, the teachers bring the knowledge gained from the training to the students. The director then followed up on the teaching and learning process of the teacher b. By allowing the teacher to write notes after instruction and report the results of instructional management to the director periodically. Students cooperate with well-organized educational activities organized by the teachers including the parents. 4. Policy and implementation supporting the teachers of school were 1) the academic policy / director supporting teachers to make students’ reading ability by using brain gym activities.. 2) The teacher’s arrangement of the brain gym to be consistent with students by grade level. The data were collected by document analysis, observation and an interview. The data were analyzed by content analysis. 3) The characteristics of brain gym activities that teachers use to assess students’ reading ability. 4) The result of the brain gym activities that the teachers use to assess students’ reading ability

คำสำคัญ: การบริหารสมอง/ การพัฒนาความสามารถทางการอ่าน

KEYWORDS: BRAIN GYM/ READING ABILITY

บทนำ

ปัญหาการอ่านไม่ออกของเด็กไทยในปัจจุบันอยู่ในระดับที่น่ากังวล และพบว่า เด็กไทยเริ่มมีความสนใจในการอ่านหนังสือน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับอดีต เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีการสื่อสารอย่างไร้พรมแดน สาเหตุของปัญหาเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น เกิดจากตัวเด็ก ได้แก่ เด็กขาดความสนใจ ไม่เรียนรู้ เกิดจากครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาที่จบไม่ตรงสาขา ขาดเทคนิคและวิธีการสอนที่

น่าสนใจ เกิดจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่ไม่มีเวลาดูแลใส่ใจบุตรหลานให้อ่านหนังสือและทำการบ้าน รวมถึงสื่อและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็กที่เปลี่ยนแปลงไป

อัจฉรา ชิวพันธุ์ (2552) ได้กล่าวว่า ภาษาไทยช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาความคิดของตนได้ คือ ทำให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ การได้อ่านหนังสือดี ๆ ได้ฟังและชมรายการดี ๆ ทางวิทยุและโทรทัศน์ ทำให้คนฉลาดขึ้น มีความรู้สูงขึ้น การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาชีวิต การอ่านเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ (กรมวิชาการ, 2544) ทั้งนี้ ศรีวิไล พลมณี (2545) ก็ได้กล่าวว่า การอ่านข้อความใด ๆ นอกจากอ่านให้ถูกต้องแล้วยังต้องเข้าใจในสิ่งที่อ่าน เข้าใจความคิดและวัตถุประสงค์ของผู้เขียนด้วย การอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการอ่านเป็นอย่างมาก เพราะจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการอ่านคือ มุ่งให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเป็นสำคัญ ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านกันนับได้ว่าการอ่านนั้นไม่มีประสิทธิภาพ การอ่านจึงต้องเน้นความเข้าใจเป็นพื้นฐานสำคัญ การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นเครื่องมือที่พัฒนาสมองและทักษะการแก้ปัญหา เนื่องจากการทำความเข้าใจ วิเคราะห์สารที่อ่านจะช่วยฝึกการทำงานของสมอง ทำให้มีพลังปัญญาในการทำ ความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและรู้จักแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด การอ่านเป็น พื้นฐานและหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ในทุก ๆ วิชา

ภาษาไทยเป็นทักษะที่นักเรียนไทยต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนด กรอบโครงสร้างเวลาเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็น 200 ชั่วโมงต่อปี กำหนดสาระมาตรฐานการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ใน สาระที่ 1 การอ่าน ในมาตรฐาน ท 1.1 ที่เกี่ยวกับการใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อ นำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งตัวชี้วัดชั้นปีของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 จากสาระที่ 1 การอ่าน มีดังนี้ 1) อ่านออกเสียงคำคล้องจองและข้อความสั้น ๆ 2) บอกความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน 3) ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 4) เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่ อ่าน 5) คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน 6) อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่ อ่าน และ 7) บอกความหมายของเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์สำคัญที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากผลคะแนนสอบโอเน็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2557 พบว่า วิชา ภาษาไทยมีผู้เข้าสอบจำนวน 731,113 คน มีคะแนนเฉลี่ยรวม 44.88 คะแนน โดยแบ่งเป็นคะแนนสูงสุดที่ ได้ คือ 94 คะแนน และคะแนนต่ำสุดที่ได้ คือ 0 คะแนน ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ยรวมที่ได้ในปีนี้มีผลคะแนนต่ำลงไม่ แตกต่างจากปีการศึกษา 2556 (เดลินิวส์, 2558)

พรพิไล เลิศวิชา (2558) ได้กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญของการอ่านและได้จัด โครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี จากวัดทัศนัยบันทึกรายการการประชุมทางไกล ซึ่งเป็น คลิปบรรยายของอาจารย์พรพิไล เลิศวิชา ในโครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี ตาม

แนวทางพัฒนาสมอง BBL ทำให้เห็นถึงความเท่าเทียมทางการศึกษาที่สามารถทำได้ไม่ยาก ของเด็กในวัยเรียน ที่เป็นโรคสมาธิสั้นและอ่านหนังสือไม่ออกที่จะได้รับการเรียนการสอนอย่างถูกวิธี โดยใช้กุญแจ 5 ดอก ดังนี้ กุญแจดอกที่ 1 สนามเด็กเล่น กุญแจดอกที่ 2 ห้องเรียน กุญแจดอกที่ 3 กระบวนการเรียนรู้แบบ BBL กุญแจดอกที่ 4 หนังสือ แบบฝึกหัด และใบงาน และกุญแจดอกที่ 5 สื่อและนวัตกรรมที่กระตุ้นสมอง โดยเริ่มจาก Brain Gym ที่สนามเด็กเล่นซึ่งลงทุนไม่มาก ใช้อย่างรถยนต์ เชือก ไม้เส้น และทาสีที่พื้นเพื่อให้เด็กได้ปีน ลอด กระโดด เมื่อเข้าห้องเรียนก็จะพบกุญแจดอกที่ 2 คือห้องเรียนเปลี่ยนสมองที่ใช้โต๊ะสีต่างๆ เหมาะกับเด็กแต่ละคน ทาสีผนัง จัดมุมอ่านและกิจกรรม ใช้น้ำเพื่อกระตุ้นสมองให้เด็กตื่นตัว ทำท่าย ค้นหา เรียนรู้และจดจำ เนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น กุญแจดอกที่ 3 คือกระบวนการเรียนรู้แบบ BBL ที่จะช่วยกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สมองของเด็กตื่นตัว สนใจ ทำท่าย การคิด ค้นหา ลองผิด ลองถูก เรียนรู้ และจดจำ โดยใช้กุญแจดอกที่ 4 คือหนังสือและใบงานที่ออกแบบให้สอดคล้องกับ กิจกรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนาสมอง ฝึกให้เด็กคิดในแต่ละขั้นตอน ทั้งนี้มีกุญแจดอกที่ 5 คือสื่อและนวัตกรรม การเรียนรู้ที่ทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนาน (ไทยโพสต์, 2559: ออนไลน์)

พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ (2544) ได้กล่าวว่า การบริหารสมอง (Brain Gym) คือ การบริหารร่างกาย ในส่วนที่สมองควบคุมอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนของ Corpus Callosum ซึ่งเชื่อมสมอง 2 ซีกเข้าด้วยกันให้ แข็งแรงและทำงานคล่องแคล่ว ทำให้การถ่ายโยงการเรียนรู้และข้อมูลของสมองทั้ง 2 ซีก เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้มากขึ้น และยังช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งทำการบริหารสมองมีอยู่ทั้งหมด 4 ท่า คือ 1) การเคลื่อนไหวสลับข้าง (Cross-Over Movement) การเคลื่อนไหวสลับข้างทำให้การทำงานของสมอง 2 ซีก ถ่ายโยงข้อมูลกันได้ เช่น สมองซีกซ้ายจะสามารถใช้ จินตนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากสมองซีกขวา ในการอ่าน การเขียน และการทำงานประสานกันของ กล้ามเนื้อได้ดี การให้เด็กทำท่าเหล่านี้จะทำให้ทราบว่าเด็กมีปัญหาในเรื่องการทำงานประสานกันของตา มือ และเท้าหรือไม่ หากพบจะได้ช่วยเหลือเด็กได้ทันที 2) การยืดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (Lengthening Movement) การยืดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ทำให้ผ่อนคลายความตึงเครียดของสมองส่วนหน้าและส่วนหลัง และทำให้มีสมาธิในการเรียนรู้ 3) การเคลื่อนไหวเพื่อกระตุ้น (Energising Movement) เป็นท่าที่ช่วยกระตุ้น การทำงานของกระแสประสาท ทำให้เกิดการกระตุ้นความรู้สึกทางอารมณ์ เกิดแรงจูงใจเพื่อช่วยให้เรียนรู้ได้ดี ขึ้น และ 4) ท่าบริหารร่างกายง่าย ๆ (Useful Exercises)

ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ เช่นประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มีการนำการบริหาร สมอง ไปใช้ในโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนประถมศึกษาหลายแห่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เช่น การอ่าน การเขียน การรับรู้เป็นต้น (พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์, 2544) และมีโรงเรียนต่างๆ ในประเทศไทยได้นำกิจกรรมการบริหารสมองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและได้ผลดี เช่น โรงเรียนบ้าน นาคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โรงเรียนบ้านหนองบัวไชยวาน สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดมูลนิธิ แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่นำกิจกรรมการบริหารสมอง มาให้นักเรียนชั้นประถมปลายใช้ก่อนเรียน

วิชาภาษาไทย แต่ในขณะเดียวกันก็มีอีกหลายโรงเรียนที่อาจจะไม่ทราบรูปแบบหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมการบริหารสมองที่ดี หรือนำไปใช้แล้วแต่ได้ผลไม่ดีเท่ากับโรงเรียนอื่นๆ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบและแนวทางในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางแก่โรงเรียนอื่น

จากการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสมอง พัทธวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ (2544) ได้ศึกษาพบว่าการเรียนรู้ของคนเราจะมีประสิทธิภาพสูงสุด ก็ต่อเมื่อใช้สมองแบบ Whole Brain ที่สมองทั้ง 2 ซีกทำงานไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งการบริหารสมองช่วยได้ หลักการ คือ เมื่อบริหารไปแล้วจะช่วยเพิ่มความแข็งแรงของ Corpus Callosum ซึ่งเชื่อมสมอง 2 ซีกเข้าด้วยกันให้ประสานกันและทำงานอย่างคล่องแคล่ว เด็กแอลดี เด็กสมาธิสั้น พฤติกรรมอยู่ไม่สุข มีปัญหาด้านอารมณ์ มีความวิตกกังวลสูงและมีปัญหาในการอ่าน การเขียน และการเรียนคณิตศาสตร์ เป็นต้น เมื่อมีการบริหารสมองอย่างถูกต้องและเหมาะสม จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

พัชรภรณ์ บุญมั่น (2550) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสมองพบว่า ในช่วงเวลาเช้าหลังเคารพธงชาติ ช่วงก่อนเข้าเรียน และช่วงบ่าย ที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมการบริหารร่างกายเพื่อบริหารสมอง พบว่า การบริหารร่างกายในช่วงเช้าจะเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานของร่างกายและสมองได้ดีกว่าช่วงบ่าย

McClelland (2004) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการนำการบริหารสมองมาใช้ในห้องเรียนเพื่อพัฒนาการอ่าน เมื่อใช้การบริหารสมอง 3 ภาคการศึกษา พบว่าระดับคะแนนความสามารถในการอ่านเพิ่มขึ้นร้อยละ 73 อีกทั้งความสามารถในการควบคุมกระบวนการเคลื่อนไหวของสายตาดีขึ้น สามารถอ่านคำต่อคำได้เร็วขึ้น ช่วยแก้ปัญหาในการอ่านได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ Freeman (2000) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารสมองที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มที่บริหารสมองมีคะแนนที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้บริหารสมอง นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีความพึงพอใจในการบริหารสมองในระดับมากอีกด้วย จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการบริหารสมองช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรพรรณ จิตประสาธ (2543) ได้ทำการศึกษการใช้ผังความคิดและการบริหารสมองในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วยแผนการสอนที่เน้นผังความคิดและการบริหารสมอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต รวมทั้งสิ้น 60 คาบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า หลังจากได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนที่เน้นผังความคิดและการบริหารสมอง ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกในด้านปฏิสัมพันธ์ในการทำงานดี มีความเข้าใจและรู้จักแก้ปัญหาในการเรียน มีความกระตือรือร้น สนใจ มั่นใจในการเรียน และมีพัฒนาการในการเขียนผังความคิดขึ้น

โรงเรียนวัดบางใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนพญาไทที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติดีในการใช้รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านได้ดี นักเรียนได้คะแนนอ่านออกเขียนได้อยู่ในเกณฑ์ดีมากและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

หลังจากใช้กิจกรรมการบริหารสมองก่อนเข้าเรียนทุกวัน และก่อนเรียนคาบแรกครูให้นักเรียนเคาะแก้วท่องกลอนเป็นจังหวะทุกวัน

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง พบว่า การใช้โปรแกรมการบริหารสมองสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยดีขึ้น มีสมาธิในการอ่านดีขึ้น และพึงพอใจในการใช้โปรแกรมการบริหารสมอง แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในเชิงลึก เพื่อจะได้ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการอ่านด้วยการบริหารสมองว่ามีแนวทางเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้วยการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเป็นศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบพหุกรณีศึกษา จากกรณีศึกษาโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติดีในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่าน จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้อง ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและครอบคลุม ซึ่งมีแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

1. แหล่งเอกสาร ได้แก่ แผนรายคาบ แผนระยะยาว ผลงานนักเรียน รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียน หลักสูตรสถานศึกษา สมุดบันทึก การใช้แหล่งการเรียนรู้ รายงานการประชุม แผนปฏิบัติงานประจำปี รายงานผลการจัดกิจกรรมและโครงการ แผนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

2. แหล่งบุคคล ได้แก่

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียน 2 แห่ง รวม 2 คน
- 2) ครูผู้สอนทั้งหมด 4 คน

คนที่ 1 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการและเป็น
ของโครงการโรงเรียนฟ้าใส จำนวน 1 คน

คนที่ 2 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุจริต จำนวน 1 คน

คนที่ 3 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุจริต จำนวน 1 คน

คนที่ 4 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทำหน้าที่เป็นเจ้าของ
โครงการโรงเรียนสุจริต จำนวน 1 คน

ตารางแสดงจำนวนครั้งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โรงเรียน	สัมภาษณ์ ผอ. รร.	สัมภาษณ์ ครูภาษาไทย ป.1	สัมภาษณ์ ครูเจ้าของโครงการ	สังเกต การสอน
โรงเรียนฟ้าใส	1	2	2	10
โรงเรียนสุจริต	1	4	2	10

3. แหล่งเหตุการณ์ ได้แก่ กิจกรรมทั่ว ๆ ไปของครู กิจกรรมทั่ว ๆ ไปของนักเรียน การจัดการเรียน
การสอนภายในห้องเรียน การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดย
การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็น
ทางการและแบบเจาะลึก ซึ่งมีรายละเอียดในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและใช้ข้อมูลเอกสาร
ประกอบการศึกษาดังนี้ แผนการดำเนินงานของโรงเรียน รายงานการดำเนินงานของโรงเรียน แผนการจัดการ
เรียนการสอนของครู ผลงานของนักเรียนและโรงเรียน เอกสารบันทึกการประชุม รายงานผลการเรียน

2. การสังเกต (observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสังเกตสภาพทั่วไปของโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพในการจัดกิจกรรม
การบริหารสมองเพื่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน

2.2 แบบบันทึกการสังเกตการจัดกิจกรรม ได้แก่ บุคลิกลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูและ
นักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างครูและเพื่อนครู

แผนการศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนลงภาคสนาม เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีช่วงเวลาที่แน่นอนและเป็นระบบ ซึ่งช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลของโรงเรียนแต่ละแห่งได้เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง บางครั้งจึงมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับการเก็บข้อมูลและเมื่อเก็บข้อมูลจริงผู้วิจัยได้บันทึกช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล โดยกำหนดช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ปฏิทินการปฏิบัติงานภาคสนาม

วัน เดือน ปี	กิจกรรมการเก็บข้อมูลภาคสนาม
14 พ.ย. 2559	ติดต่อเพื่อแจ้งขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวาจาอย่างไม่เป็นทางการโดยการเข้าไปแนะนำตัวและพูดคุยกับผู้อำนวยการทั้ง 2 โรงเรียน
21 - 25 พ.ย. 2559	ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนามไปยังทั้ง 2 โรงเรียน
โรงเรียนฟ้าใส	
28 พ.ย. 2559	เข้าแนะนำตัวกับผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และนักเรียน
29 พ.ย. – 2 ธ.ค. 2559	ศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558 แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2558 และหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการบริหารจัดการโรงเรียน
6 – 9 ธ.ค. 2559 (เวลา 8.00 – 16.00 น.)	สังเกตบริบทของโรงเรียนทางด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ภายนอกโรงเรียนและชุมชน
19 ธ.ค. 2559 – 17 ม.ค. 2560 (คาบ 1-7/เวลา 8.20-15.30 น.)	สังเกตการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
6 ม.ค. 2560	สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน
11 ม.ค. 2560	สัมภาษณ์ครูภาษาไทยและครูเจ้าของโครงการระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
17 ม.ค. 2560	สัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
17 ม.ค. 2560	ลาผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู นักเรียน เพื่อออกจากสนาม

ปฏิทินการปฏิบัติงานภาคสนาม (ต่อ)

วัน เดือน ปี	กิจกรรมการเก็บข้อมูลภาคสนาม
14 พ.ย. 2559	ติดต่อเพื่อแจ้งขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวาจาอย่างไม่เป็นทางการโดยการเข้าไปแนะนำตัวและพูดคุยกับผู้อำนวยการทั้ง 2 โรงเรียน
21 - 25 พ.ย. 2559	ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลภาคสนามไปยังทั้ง 2 โรงเรียน
โรงเรียนสุจริต	
18 ม.ค. 2559	เข้าแนะนำตัวกับผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และนักเรียน
19 ม.ค. – 20 ม.ค. 2559	ศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558 แผนปฏิบัติการ ประจำปีการศึกษา 2558 และหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการบริหารจัดการโรงเรียน
23 – 24 ม.ค. 2559 (เวลา 8.00 – 16.00 น.)	สังเกตบริบทของโรงเรียนทางด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ภายนอกโรงเรียนและชุมชน
26 ม.ค. 2559 – 16 ก.พ. 2560 (คาบ 1-7/เวลา 8.20-15.30 น.)	สังเกตการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
7 ก.พ. 2560	สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน
8 ก.พ. 2560	สัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
15 ก.พ. 2560	สัมภาษณ์ครูภาษาไทยและครูเจ้าของโครงการระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
17 ก.พ. 2560	ลาผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู นักเรียน เพื่อออกจากสนาม

ผลการวิจัย

1. ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถทางการอ่าน

สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1 กิจกรรมการบริหารสมอง

ครูใช้กิจกรรม cup song ท่องกลอนเคาะแก้วเป็นจังหวะ และเพลงเบรณยิมให้นักเรียนเต้นออกกำลังกาย เพื่อช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียน และการให้นักเรียนใช้กิจกรรมสนามเด็กเล่น เพื่อช่วยพัฒนากล้ามเนื้อขา กล้ามเนื้อแขน ทำให้นักเรียนสนุก เมื่อนักเรียนสนุกสมองของนักเรียนจะเปิดรับข้อมูลที่ครูป้อนให้ มีการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและมีความจำที่ถาวร

1.2 การจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน

ครูมีสื่อการสอนที่เป็นทั้งสื่อและใบงานตรงตามกฎแฉ 5 ดอก ของ BBL ในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอนครูให้นักเรียนดื่มด่ำ ครูให้นักเรียนใช้แขนและมือตบเป็นจังหวะในการอ่านคำและประโยคระหว่างเรียนครูให้นักเรียนทำท่าเคลื่อนไหวสลับข้าง ทำทวนด้นอง ทำกระดกปลายเท้า และท่าเลข 8 หรือท่าเกี่ยวตะขอ เพื่อให้นักเรียนผ่อนคลายและช่วยกระตุ้นให้นักเรียนกระปรี้กระเปร่า มีสมาธิพร้อมเรียนต่อ

2. ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน

จากผลการวิจัย นักเรียนอ่านได้ นักเรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ผลของคะแนนการสอบอ่านออกเขียนได้มีคะแนนเพิ่มขึ้น สามารถนำกิจกรรมการบริหารสมองไปบูรณาการได้กับทุกกลุ่มสาระวิชา

3. การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

ผู้อำนวยการเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้อำนวยการไปอบรม BBL แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการอบรมมาประชุมกับครู และส่งครูไปอบรมการจัดการเรียนการสอน BBL แล้วให้ครูนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาใช้กับนักเรียน จากนั้นผู้อำนวยการมีการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของครู โดยให้ครูเขียนบันทึกหลังการสอนและรายงานผลการจัดการเรียนการสอนกับผู้อำนวยการเป็นระยะ นักเรียนให้ความร่วมมือกับกิจกรรมการจัดการเรียนที่ครูจัดให้เป็นอย่างดี รวมไปถึงผู้ปกครองด้วย

4. นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน

สามารถสรุปผลได้ดังนี้

4.1 นโยบายของฝ่ายวิชาการ/ผู้อำนวยการ ที่สนับสนุนครูในการทำให้นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านด้วยการใช้กิจกรรมการบริหารสมอง

ผู้อำนวยการจัดสรรงบประมาณในการซื้อวัสดุเพื่อให้ครูใช้ทำสื่อการเรียนการสอนภายในห้องเรียน ส่วนภายนอกห้องเรียนผู้อำนวยการจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล สำนักงานเขตพื้นที่ สماعيلผู้ปกครองในการจัดบริหารสนามเด็กเล่น แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามกฎ 5 ดอก เพื่อกระตุ้น การเรียนให้นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.2 การจัดครูผู้สอนให้จัดกิจกรรมการบริหารสมองเพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนตามระดับชั้น

ผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ มีการจัดครูผู้สอนเป็นครูที่ตรงวิชาเอก หากไม่ตรงวิชาเอกก็จัดตามวิชาโท แต่จะเน้นจัดครูให้เหมาะสมกับวัยและช่วงชั้นของเด็ก เพราะช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นช่วงชั้นที่ สำคัญในการเริ่มต้นการเรียนรู้ชั้นประถมของนักเรียน

5. รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน

รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

5.1 นโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนครูในการทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน ได้แก่ การ สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้อำนวยการไปอบรมการ จัดการเรียนการสอนแบบ BBL ด้วยตนเองและส่งครูไปอบรมการจัดการเรียนการสอนแบบ BBL เพื่อให้ครู ได้รับความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบ BBL ได้ตรงประเด็นและได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

5.2 การบริหารจัดการหลักสูตรของผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ ที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง ผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการได้มีการจัดประชุมครูทั้งโรงเรียนเพื่อจัดครูผู้สอนตามระดับชั้นที่จบตรงวิชาเอก ให้ ครูทำบันทึกหลังการสอน และติดตาม/สัมภาษณ์ครูหลังการสอนเป็นระยะ รวมไปถึงการให้กำลังใจครูผู้สอน

5.3 ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน ได้แก่ กิจกรรมสนามเด็กเล่น กิจกรรมขยับกายขยายสมองก่อนเข้าเรียน กิจกรรม cup song เคาะแก้วท่องกลอน เป็นจังหวะ และทำบริหารสมอง กิจกรรมเหล่านี้ช่วยทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านที่ดีขึ้น และ ร่างกายแข็งแรงขึ้นเพราะได้บริหารสมองและเคลื่อนไหวร่างกาย

5.4 ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูนำมาใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่าน พบว่า นักเรียนอ่านได้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นักเรียนมีความสุข สนุกกับการเรียน ทำให้นักเรียนอยากมา โรงเรียนทุกวัน

6. ลักษณะของผู้อำนวยการและครูที่มีผลในการจัดกิจกรรมการบริหารสมอง

ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้นำที่ใจกว้าง เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อเข้ามาพัฒนาโรงเรียน พัฒนา ครูและนักเรียน ครูต้องมีลักษณะอารมณ์เยือกเย็น น้ำเสียงในการพูดน่าฟัง

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของกิจกรรมการบริหารสมองที่ครูใช้ให้นักเรียนเกิดความสามารถทางการอ่าน พบว่า เมื่อครูใช้กิจกรรม cup song ใช้เพลงเบรณิยมให้นักเรียนเต้นออกกำลังกายก่อนเรียนคาบแรกหรือก่อนเรียน วิชาภาษาไทยในช่วงเช้าและช่วงบ่าย และใช้ทำบริหารสมองซึ่งมีท่าเคลื่อนไหวสลับข้าง ทำทวนมอง ทำกระดก ปลายเท้า และท่าเลข 8 หรือท่าเกี่ยวตะขอ จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธภรณ์ บุญมั่น (2550) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้โปรแกรมการบริหารสมองที่ประกอบด้วย การบริหาร สมอง การคิดสะท้อน ในเวลาช่วงเช้า ช่วงเวลาก่อนเรียนวิชาภาษาไทย และช่วงเวลาบ่าย มีพัฒนาการ ด้านความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น การบริหารสมองในท่าทางที่ส่งเสริม ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น จะช่วยให้นักเรียนได้รู้สึกผ่อนคลาย มีสมาธิ มีการบริหาร กล้ามเนื้อและเส้นประสาทที่เกี่ยวกับการมองเห็นซึ่งมีความจำเป็นในการอ่าน ทำให้พัฒนาการอ่านเพื่อความ เข้าใจของนักเรียนดีขึ้น

2. ผลของกิจกรรมการบริหารสมองที่ส่งผลต่อความสามารถทางการอ่านของนักเรียน พบว่า นักเรียน สนุกและมีความสุขกับการเรียนและการทำกิจกรรมการบริหารสมอง นักเรียนมีความสามารถในการอ่านวิชา ภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น มีสมาธิในการเรียนมากขึ้นและมีความจำที่ถาวร ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธภรณ์ บุญมั่น (2550) ได้ศึกษาพบว่า เมื่อถึงเวลาการบริหารสมอง นักเรียนจะกระตือรือร้นในการบริหารสมอง มีการ เรียกร้องที่จะบริหารสมอง มีสมาธิในการอ่านดีขึ้นและสามารถคิดสะท้อนได้เร็วขึ้น

3. การบริหารจัดการหลักสูตรที่ทำให้เกิดกิจกรรมการบริหารสมอง พบว่า ผู้อำนวยการเห็น ความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านได้ จึงไปอบรมด้วยตนเองก่อน เมื่อได้ผลแล้วจึงประชุมครู และส่งครูภาษาไทยไปอบรมเพื่อนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ธันยา เถลิมวรบุตร (2553) ได้ศึกษาพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของ วิชาภาษาไทย ให้การส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาให้ เด็กนักเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ โดยได้รับความร่วมมือและความเสียสละของครูผู้สอนภาษาไทยที่ต้อง เป็นแกนนำหลักในการพัฒนาเด็กให้สามารถอ่านออกเขียนได้ และสอดคล้องกับ นิสารัตน์ ตรีโรจน์อนันต์ (2545) ได้ศึกษาพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนเป็นอันดับแรก เพราะครู เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการศึกษาและพัฒนางานด้านการสอน

4. นโยบายและการดำเนินการสนับสนุนครูของโรงเรียน พบว่า ผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ สนับสนุน งบประมาณทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 1) ภายในห้องเรียนผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ สนับสนุน งบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และการทำสื่อการสอนของครู อย่างเต็มที่ทำให้ภายในห้องเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างดี 2) ภายนอก ห้องเรียนผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ สนับสนุนงบประมาณการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน คือ สนาม

เด็กเล่น เพื่อให้นักเรียนได้ออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญา เฉลิมวรบุต (2553) ได้ศึกษาพบว่า งบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน งบประมาณที่เพียงพอทำให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนได้หลากหลาย หรือการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียนได้ รวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ภายในห้องเรียน เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับ นิสารัตน์ ตรีโรจน์อนันต์ (2545) ได้ศึกษาพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ของโรงเรียน

5. รูปแบบกิจกรรมการบริหารสมองที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน พบว่า เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมการบริหารสมองก่อนเรียนทุกวัน ทำให้นักเรียนอ่านได้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ McClelland (2004) ได้ศึกษาพบว่า เมื่อให้นักเรียนบริหารสมองก่อนเรียนและนำการบริหารสมองมาใช้ 3 ภาคการศึกษา นักเรียนจะมีคะแนนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษา รูปแบบการจัดกิจกรรมการบริหารสมองโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านของนักเรียน โรงเรียนอื่น ๆ หรือผู้ที่สนใจในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการใช้กิจกรรมการบริหารสมองสามารถนำผลวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางและปรับใช้ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการบริหารสมองให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษากรณีศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ว่ามีรูปแบบการจัดกิจกรรมอย่างไร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *พลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี*.

สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/>

จิตติมา กุลประเสริฐรัตน์. (2558). ไทยโพสต์ คอลัมน์: เป็นเรื่องเป็นราว: แสงสว่างในการปฏิรูปการศึกษาไทย.

สืบค้นจาก <http://www.ryt9.com/s/tpd/2210487>

จิรพรรณ จิตประสาธ. (2543). *การใช้ผังความคิดและการบริหารสมองในการสอนกลุ่มสร้างเสริม*

ประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา).

ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

เดลินิวส์. (2558). สทศ.ประกาศผลสอบโอเน็ตป.6แล้ว.

สืบค้นจาก <http://www.dailynews.co.th/education/307515>

พรพิไล เลิศวิชา. (2558). *Roadmap... การพลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออก เขียนได้ ใน 1 ปี*.

กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

พัชรภรณ์ บุญมั่น. (2550). การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมการบริหารสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 3(1), 483-493.

พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. (2544). *การบริหารสมอง (Brain Gym)*. กรุงเทพฯ:

เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป เมเนจเม้นท์ จำกัด.

วิชาการ, กรม. (2544). *การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ:

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.

ศรีวิไล พลมณี. (2545). *ภาษาและการสอน*. เชียงใหม่: ศูนย์ไทยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัจฉรา ชิวพันธุ์. (2552). *ภาษาพาสอน เรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Freeman, K. C. (2000). A Summary of Brain Gym Research Project on Reading.

Brain Gym Journal.

McClelland, B. (2004). Preliminary research results of study on Effects of Brain Gym on visual processing speed and reading. *Brain Gym Journal*.